

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

V Ljubljani v sredo 29. januarja 1868.

Gospodarske stvari.

Gospodarji pazite,

da vam žito in detelja ne segnjije pod snegom!

1854. leta je bila zelo taka kakor letos, da žito in detelja sta bila v nevarnosti pod snegom. „Novice“ so klicale takrat: pozor gospodarji! in soped letos morajo to isto klicati.

Znano je namreč, da je letos sneg padel na mokra tla, in padlo ga jeskor povsod veliko. Vendar to ni tako nevarno kakor to, kar se je pozneje godilo. Deževalo je namreč pred kakimi 10 dnevi prav zelo noč in dan, na to pa je zopet zmrznilo in naredila se je ledena skorja po polji čez in čez. To pa je silno nevarno vsem pridelkom. Skozi tako trdo skorjo ne more zrak (luft) do zemlje in zemljina soparica ne more ven izpod snega. To pa ozimino zaduši in ona začne gnjiti pod to odejo, in to se zgodi tem hitreje, kader sneg ni padel na zmrznjena tla.

Tej nevarnosti se mora v okom priti kmalu, sicer gospodar spomladi ne bo videl več posetve drugačne kakor segnjite!

Odvrne se pa nadloga s tem, da se razruši ledena skorja vrh polja, da soparica pod zemljo odduške dobí in vnanji zrak do ozimine more. Rastlina kakor človek mora dihati, v to pa potrebuje zraka; ako ga ne dobí, zaduši se in pogine.

Opravi se pa to po več potih: ali da se s kolmi predrè zemlja, ali da konji, voli ali krave, ki se prepeljavajo po njivi, z nogami razrušijo skorjo, — kadar pa je snega zelo veliko, preorje se skorja z drevesom (plugom). Zadosti je, da se ti odduški naredijo kakih 6 čevljev saksebi.

Z živino razrušiti gré najhitreje; vendar kjer je snegá prav na debelo, pogrezajo konji globoko v sneg in ostro podkovanji konji se lahko ranijo na nogah.

Storite tedaj gospodarji tako ali tako, kakor presodite, da vam to ali uno boljše kaže, — al gotovo polomite in razrušite ledeno skorjo, da vam zima ne vzame vse ozimine.

Ni vam treba še le posvetovati se in prašati, ali je to potrebno ali ne. Skušnje po vsem svetu in tudi pri nas so to do dobrega potrdile.

Hajd tedaj, in to brž, kjer je ledena skorja po njivah, sè koli, živino ali plugom čez njo, da se ne zaduši posetev pod njo.

Nekaj gospodinjam v prevdarek.

Sploh je znano, da so vam suha drva ugodna, a sirovih in vlažnih (mokrih, frišnih) ne morete trpeti; jezite se, da vam nečejo goreti.

Pa poglejmo, ali in koliko imate prav v gospodarskem oziru.

Učeni Tretgold po mnogih skušnjah dokazuje, da v to, da izpuhti 100 funtov vode, je treba 54 funtov popolnoma zdrave in suhe bukovine. Opiraje se na to, vzamemo, na priliko, 10 funtov drv in opravimo vse za eno južino. Ako bi pa bila ravno tista drva surova, bi namesti 10 funtov vagala morebiti 15 funtov, — bilo bi v njih tedaj 5 funtov vode (10 funtov pa drv). Da izpuhti teh 5 funtov vode, potrosimo tedaj čez 2 funta in pol drv, ostaja nam le še 7 funtov in pol, ki zgorijo v porabo, a 2 funta in pol potrosilo se je za izpuhtenje vlage (vode), to je zato, da so se osušila drva. Za vašo južino vam bo treba še 2 funtov in pol suhih ali pa okoli 4 funtov sirovih drv. Res, da je to le malenkost; al prevdarimo, če vam gré vsak dan le za 2 solda drv v zgubo, znese to leto in dan, poleg vaše nevolje, kakih 7 gold. čiste zgube.

Občno je mnenje prostih ljudi, da za kurjavo, posebno v pečéh, več zdajo debelo cepljena drva; oni trdijo, da čoki ali klade dolgo gorijo, ter vzdržujejo dalj časa ogenj. Res, prav imate, ako bi se kurilo v peči le za kratek čas; al nam ni mar, ali gori v peči eno ali dve uri; naš namen je le sobo ugreti, in kolikor hitreje in z manj drvmi dosežemo ta cilj, toliko zadovoljnejši smo. Ako napolnimo peč z debelimi poleni, res nam bo dolgo, na pr. 2 uri gorelo (prav za prav tlelo), v tem času pa zbeži mnogo več gorkote v dimnik, kakor če bi zgorela ravno ta drva na drobno cepljena le v eni ali celó v poli ure. Z debelimi drvi le zmlačimo peči; vloživši pa drobna drva, ker imajo razmerno večo površino, pride tedaj več del drv z zrakom v dotiko, hitrejše gorijo, pa tudi bolj ugrijejo peč in zrak v sobi.

Zadnjič naj omenimo o tem še nekaj iz lastne skušnje. Odbrali smo si enako suhe in zdrave bukovine za dvoje kurjav. Zakurili smo prvi dan z drobno cepljenimi polenci; gorelo je le okoli pol ure, pa gorkota v sobi je poskočila od 1 na 8 stopinj (zunaj je ob istem času bilo 16 stopinj mraza, drugi dan pa 15½ stopinj, v sobi pa, kakor prvi dan 1 stopinja gorkote). Drugi dan smo pa z debelimi kladami zakurili, gorelo je res več kot eno uro, al gorkote je dalo komaj 6 stopinj. Pri enakih okoliščinah smo ugrelí ravno tisto sobo z drobnimi drvi za 7 stopinj gorkote, z ravno toliko pa debelo cepljenimi pa le 5 stopinj.

Stvar je tedaj jasna, da le s suhimi in drobno cepljenimi drvi varčno in gospodarstveno kurimo.

„Dom.“